

“És urgent de reformar el sistema de finançament local per evitar un col·lapse”

Núria Bosch (Bigues, Vallès Oriental, 1955) és catedràtica d'hisenda pública de la Universitat de Barcelona. En aquesta entrevista analitza mesures que millorarien el finançament dels governs locals i repassa el resultat del model de finançament autonòmic aprovat aquest estiu.

El finançament autonòmic acordat el 15 de juliol passat era realment el màxim a què podia aspirar Catalunya complint l'Estatut?

—Hi ha dues valoracions sobre el nou model de finançament autonòmic: des de la perspectiva catalana i des de la perspectiva del conjunt de comunitats autònomes. En el primer cas, el resultat ha estat molt òptim, perquè els diners que implicarà el nou model situen Catalunya en un nivell semblant a alguns altres països. És a dir, que si Catalunya fos un *land* alemany, tindria el finançament que tindrà ara amb el nou model; per tant, la situa en el lloc que li correspon.

—Voleu dir que el nou finançament és un model federal?

—En el cas de Catalunya, sí.

—I per a la resta de territoris de l'estat també ho és?

—Si analitzem el model globalment, no podem afirmar que totes les comunitats autònomes siguin al lloc que els correspon. Les xifres de totes les comunitats no s'han fet públiques, però si mirem el document i analitzem les xifres, ja es desprèn que algunes comunitats no arribaran als nivells que els correspondria.

—Per tant, continua essent un model autonòmic, amb les desigualtats de sempre.

—S'ha anat força endavant, s'han reduït les diferències que hi havia en finançament *per capita* entre les comunitats autònomes, diferències que no responien a cap lògica econòmica. Per tant, s'ha

corregit molt, però encara no hem arribat a una situació del tot correcta.

—D'aquest nou model se n'ha criticat la poca transparència. No hi ha totes les xifres per escrit i hi ha molts punts ambigus. Entre més coses, no queda clar enlloc que Catalunya se situï cinc punts per sobre de la mitjana en renda *per capita*. Com es garanteix, això?

—Però si fas comptes, sí que veus que Catalunya se situa al 105%. És veritat que amb l'acord no s'han donat les dades de totes les comunitats autònomes, però els especialistes fem comptes i, com que sí que han dit com es reparteixen els 11.000 milions extra, arribes als resultats que constaten aquest 105%.

—Sigui com sigui, no creieu que seria més transparent i democràtic de fer públiques les xifres?

—S'haurien de donar. Suposo que si no s'han fet públiques és per una raó política, perquè no es facin comparacions i es creïn conflictes entre territoris. Tot i que tard o d'hora, quan vagin emergint les xifres, es faran aquestes comparacions.

—Així, creieu que el 105% és garantit?

—És garantit que se situa per sobre de la mitjana amb els diners que s'ha dit que es donaran. Lògicament, una part d'aquests recursos depenen dels ingressos impositius de Catalunya. Si l'economia va bé, fins i tot ens podem situar a més del 105%, però si va mala-

ment potser ens costarà d'arribar-hi. Però això el model de finançament no ho pot controlar. Precisament, un dels avantatges del nou model és que depenguis dels teus impostos. Si ets una comunitat pobra, dependre molt dels teus impostos no t'interessa, però en el cas de Catalunya l'afavoreix. Ara bé, els impostos tenen un cicle, i hi haurà moments baixos.

—Un cop tancat el finançament autonòmic, sobre la taula hi ha una altra gran qüestió, el finançament local. Els ajuntaments comencen a ofegar-se i no sembla que a l'estat el preocupi especialment.

—El finançament local ha estat sempre com la ventafocs. En trenta anys de democràcia, tot el procés de descentralització ha anat cap a les comunitats autònomes. D'acord que s'havia de fer, però ja fa temps que les comunitats s'han consolidat i, en canvi, encara no s'ha pensat en els governs locals. És urgent una reforma del sistema de finançament local, perquè allò que proposa el govern espanyol eventualment són pegats que tapen el moment, però que no solucionen res. Amb el *pla Zapatero* els ajuntaments han pogut fer inversions i s'ha creat ocupació, però, és clar, això no serveix per a pagar la despesa corrent, i de vegades més inversió vol dir més despesa corrent, perquè allò que has creat s'ha de mantenir. Cal una reforma urgent del sistema de finançament local per a evitar un col·lapse.

—En quina direcció s'hauria de reformar el sistema de finançament local, segons el vostre parer?

—D'entrada, cal revisar les competències que tenen els municipis. Hi ha una gran part de serveis que presten que no els correspondria de prestar, però ho fan. Per tant, s'hauria de reconèixer un finançament per a aquests serveis. Després, quant a impostos, l'IBI (impost de béns immobles) ha de ser l'impost principal que tinguin els municipis.

—Què se n'ha de fer, de l'IBI?

JORDI PLAY

—Millorar-ne la gestió. Això vol dir millorar tot el procés de revisions cadastrals, que ara es fan tard i malament. Cal anar aproximant els valors cadastrals als valors de mercat, i en aquest sentit l'IBI s'ha de potenciar. A la majoria de països, l'impost sobre béns té molta importància a l'àmbit municipal: es paga molt més que no aquí. És l'impost ideal per a l'àmbit municipal, perquè molts serveis que es presten en una ciutat van adreçats a la propietat i no es provoca mobilitat. No pots agafar la teva casa i endur-te-la a un altre lloc.

—**A més, és un impost escassament subjecte als cicles econòmics.**

—Efectivament, és un impost molt estable. Un govern local pot preveure per a l'any vinent quins ingressos tindrà per l'IBI. Per tant, aporta estabilitat als comptes.

—**Hi ha cap altre impost que pugui ajudar les finances municipals?**

—Un impost de renda (IRPF) ja grava en part l'activitat econòmica. Per tant, el sistema que ara hi ha de participació en la quota de l'impost de renda es podria generalitzar a municipis de menys de 75.000 habitants. L'IRPF el podrien re-

captar municipis més petits, i fins i tot es podria pensar que en lloc de ser una participació sobre l'impost, fos un recàrrec sobre la quota de l'impost central perquè, dins d'uns marges, cada municipi estableixi el seu tipus impositiu.

—**Què aporta aquest impost de renda a un municipi?**

—Quan l'economia va bé, els ingressos dels ciutadans creixen molt, cosa que en el cas de l'IBI és molt més lent i difícil perquè caldria revisar les bases cadastrals. En canvi, té un inconvenient, que quan hi ha una crisi econòmica també baixa. Per això, al meu entendre la combinació ideal és un IBI estable, amb l'impost de renda que és més flexible. I encara hi hauria un tercer impost que podria fer servei, un que gravés l'activitat econòmica.

—**Un altre IAE?**

—Però no ressuscitar l'antic IAE, que era defectuós, sinó mirar de posar algun impost sobre l'activitat econòmica, perquè aquesta activitat també rep serveis públics en un municipi, i és lògic que els municipis puguin tenir beneficis fiscals del rendiment d'aquestes activitats econòmiques. L'estat en treu molts

rendiments, a través de l'IVA i de més impostos. En canvi, els municipis no en treuen ni cinc.

—**L'estat es proposa una reforma de les finances locals en la línia que exposeu?**

—Hi ha estudis que demostren que seria una opció òptima. Suposo que no s'ha actuat perquè la crisi econòmica ha obligat les comunitats autònomes a reformar el seu finançament. I ja no hi ha més diners. Dedueixo que el govern central ara té unes altres prioritats.

—**O potser els ajuntaments no són una preocupació.**

—M'imagino que el govern central pensa que si fa la reforma del finançament municipal li tocarà de posar-hi recursos, és a dir, no només es tracta de canviar els impostos. I suposo que en un moment de crisi no ho considera oportú.

—**Heu advertit que aquesta reforma és urgent. Si no s'actua, pot haver-hi ajuntaments que es trobin en un col·lapse econòmic sever?**

—Confio que, en darrera instància, si hi ha ajuntaments que estan en una situació complexa, l'estat hi entrarà i els salvarà. Perquè això ha passat anterior-

JORDI PLAY

ment: quan un ajuntament s'ha trobat en una situació greu, el govern espanyol hi ha intervingut. Recordo que, els anys 80, es van aplicar diverses mesures de sanejament dels ajuntaments perquè es trobaven en crisi.

—Hi ha un debat obert a l'estat espanyol sobre la conveniència o no d'apujar els impostos per encarar l'augment de la despesa social. L'executiu de José Luis Rodríguez Zapatero vol apujar, entre més impostos, l'IVA. En temps de crisi, cal apujar impostos?

—En temps de crisi, és millor no tocar els impostos. I d'una altra banda, no

hem de dir que el dèficit sigui terrible. El govern espanyol, ara, hauria d'establir mesures per estimular l'economia i, una vegada l'economia comenci a recuperar forces, potser aleshores es poden presentar mesures d'increment fiscal. Ara bé, en aquests moments, llevat de coses molt específiques com l'impost sobre el tabac o l'alcohol, és problemàtic, perquè encara som en fase de recessió.

—I apujar l'IVA?

—És un impost que dona molts diners, i en aquest cas som a la cua de la UE pel que fa al tipus impositiu associat. Per tant, crec que tard o d'hora s'haurà d'apujar l'IVA. Però tampoc no crec que

ara sigui el millor moment per a apujar-lo, perquè això pot frenar encara més el consum.

—Quan es parla d'apujar impostos, se sol apuntar cap a la classe mitjana. Els pobres, evidentment, no poden tenir més càrregues, però en el cas de les rendes molt elevades, els governs mai no han gosat carregar més el seu capital perquè aquest capital surt cap a un paradís sense gaires traves.

—Aquí hem de tenir en compte que el capital és mòbil. Per tant, quan apliques impostos no només has de tenir en compte l'equitat, sinó també l'eficiència. Si graves el capital més que en uns altres països, hi haurà moviments, i això un govern ho ha de tenir en compte.

—Aleshores, els rics se'n desenten, de les crisis?

—Hi ha una mesura que jo no veuria forassenyada, i és que en l'actual impost de renda es posés un altre graó per a grans nivells de renda de treball, no de capital. A partir, per exemple, de 120.000 euros, com han fet a Anglaterra, posar-hi un altre tipus marginal no estaria malament i segurament podria donar rèdits importants. Una altra mesura pot ser augmentar el tipus per a rendes de capital passant de l'actual 18% al 20%, però corres el perill de perdre eficiència perquè el capital possiblement es desplaçarà a un altre país.

Gemma Aguilera

Breus

La Generalitat estudia els 600 acomiadaments a Ford

La Generalitat Valenciana té damunt la taula un document dels que crema. Es tracta de l'expedient de regulació d'ocupació (ERO) presentat per Ford, que preveu d'acomiadar 600 treballadors i sobre el qual l'administració valenciana ha de pronunciar-se abans del 3 d'octubre. L'actual ERO s'afegeix als altres quatre presentats per la multinacional de l'automòbil d'ençà que començà la crisi i ha intensificat la divisió sindical que hi ha a la planta d'Almussafes.

Els sindicats minoritaris –CCOO, CGT i STM–, que ocupen 15 places

EL TEMPS

La planta de Ford a Almussafes.

de les 33 del comitè d'empresa, tenien previst de manifestar-se aquest dissabte per protestar contra la direcció i per reclamar una nova negociació del conveni col·lectiu, que roman blocat des de l'abril.

Catalunya torna a ser el territori més endeutat

El segon trimestre d'enguany, el deute de la Generalitat de Catalunya va ser de 23.746 milions d'euros, xifra que equival a l'11,8% del Producte Interior Brut (PIB), segons dades del Banc d'Espanya. En segon lloc, el govern valencià, i en tercera posició, Andalusia. El deute de les autonomies va augmentar d'un 29% durant aquest període, fins a 81.981 milions d'euros (el 7,7% del PIB), la xifra més alta de la història. L'endeutament s'ha agreujat amb la crisi econòmica, que origina un augment de les despeses i una caiguda molt important de la recaptació.